
SZAKMAI BESZÁMOLÓ
(NKA Pályázati azonosító: 204110/00774).

A debreceni Déri Múzeum Történeti Tárának gyűjtőköre Hajdú-Bihar megye, illetve annak történelmi kiterjedése, valamint Debrecen városára vonatkozó anyagok. A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával megvásárolt festmény ebbe a sorba illeszkedik, hisz egy nagy múltú debreceni gyár képi megjelenítését adja egy a városhoz és a múzeumhoz is szorosan kötődő festő alkotásaként.

Menyhárt József (1901-1976) debreceni festő- és grafikusművész egy 1939-ben készült olajfestményét ajánlották fel a Déri Múzeum Történeti Tárának. A festmény 61x71 cm nagyságú, eredeti keretében van. A festményen néhány kisebb, minden bizonnyal Menyhárt Józseftől származó restauratori beavatkozás is van, de a kép az állapota alapján akár azonnal is kiállítható lenne. Múzeumunk szempontjából nagyon fontos alkotásról van szó. A művész sok éven át a Déri Múzeum festményrestaurátoraként dolgozott. A képen ábrázolt épületegyüttes pedig Debrecen legrégebbi alapítású ipari létesítményét, az István gőzmalom ábrázolja. Mára ennek helyét már csak emléktábla őrzi, helyét bevásárlóközpont vette át. A kép balra lent aláírt és datált. A készítés éve (1939) alapján Menyhárt korai munkái közé sorolhatjuk.

A kép előterében kenyereskordé mellett beszélgető férfialakok. Két oldalt palánkkerítés szegélyezi a földes utcát. Jobbról női alak közeledik a beszélgető csoporthoz. A csoport mögött két távozó férfialak. A kép háttérében a volt István gőzmalom épületei uralják a teret. A szomorkás hangulatot sugárzó előtér színvilágától élesen eltér a háttérben lévő épületek erős, határozott vonalai, a fehér falak és vörös tetők összhatása. Értékes, Menyhárt József művészi életútját jól kiegészítő alkotásról van szó. A festménynek érdekes párhuzama egy szintén Menyhárt József készítette metszet, mely a Golyózók címmel szerepel Menyhárt munkái sorában. A metszet háttére, palánkkerítés, épületek, kémény megegyezik a pályázat segítségével megvásárolt festmény képi világával.

A festmény a Déri Múzeum Történeti Tárában az alábbi leltári számon került elhelyezésre: VIII.2021.1.1.

Megszerzése több oknál fogva is fontos volt. Debreceni művészről van szó, aki a Déri Múzeum munkatársa is volt és olyan épületegyüttes szerepel a képen, melynek már napjainkban nincs építészeti nyoma. Az István malmot 1844-ben alapították és 1848-tól üzemelt egészen a második világháború végéig, amikor a kivonuló német alakulatok felrobbantották. A kép így Debrecen legkorábbi ipari létesítményének is emléket állít, ezért közgyűjteménybe kerülése, pályázati segítséggel történő megvásárlása feltétlenül fontos volt.

A tárgyat megvásárlásra felajánló személy jól ismeri a debreceni képzőművészeti életet, így reálisan tudta megítélni Menyhárt József festményét. Vele a kommunikáció az egész pályázati folyamat során zökkenőmentes volt. Tisztában volt a pályázatok átfutási idejével. A felajánlás időpontja kifejezetten szerencsés volt, mivel a rajtunk kívül álló okok miatt meghiúsult eredeti pályázati célunk helyett így erre a festményre kérhettük a NKA Kollégiumának engedélyét a pályázati cél módosításához.

A festmény bemutatása a nagyközönségnek távlati céljaink közt szerepel, mivel egy várostörténeti szempontból is igen jelentős alkotással gyarapodott múzeumunk.

Itt szeretném megköszönni kollégáim nevében is az eladónak, hogy a festmény esetében a múzeumra gondolt, mint végleges őrzési helyre, így egy közgyűjteménybe kerülhetett, ahol nemsokára a nagyközönség is megtekintheti az alkotást. A Nemzeti Kulturális Alap minden kedves kollégájának is szeretnénk megköszönni szíves és támogató segítségüket a pályázati folyamat során.

Debrecen, 2021. november 15.

Korompai Balázs

Korompai Balázs

tárvezető

Történeti Tár

Déri Múzeum

MELLÉKLET

